

Křišťálovým údolím se čím dál častěji označuje území na severu Čech, kde již v roce 1548 byly založeny první sklářské hutě, zasazené do nádherné přírody Jizerských a Lužických hor. Právě zde se zrodil český křišťál. Z něj pak zdejší mistři skláři vytvořili první broušený kámen na světě, první majestátní lustr i první křišťálový šperk. Zde dali vzniknout i dokonalé skleněné perličce. Pojdme nahlédnout do historie i současnosti tohoto řemesla.

Doplňte do textu pojmy z nabídky ve správném tvaru:

dřevo exportér Habsburkové Karel IV. rytina řemeslo vitráž zván

- ◆ Sklářství má v pohraničních regionech naší země bohatou a dávnou tradici, neboť v převážně hornatých regionech se nedařilo zemědělství, a proto se v minulosti stala hlavním zdrojem obživy zdejších lidí _____. Důležitou podmínkou pro výrobu skla byl ve středověku dostatek _____, vody a křemičitého písku. České sklo by se však nestalo světovým pojmem bez zručnosti a pracovitosti sklářů.
- ◆ Počátky české sklářské tradice je možné datovat někdy na přelom 12. a 13. století, kdy v lesních hutích vznikalo nápojové sklo z takzvaného lesního skla zelené barvy. V době vlády _____ výroba skla stoupla, a protože nebylo již tak vzácné, zhotovovala se pestrá škála výrobků, např. typické vysoké flétnovité číše či různobarevné _____ využitelné jako okenní výplň kostelů, kaplí a paláců.
- ◆ Období tzv. zaalpské renesance v 16. a 17. století přineslo do českých zemí řadu převratných změn. Za vlády _____ se země obchodně a kulturně otevřela jihu a západu Evropy. Podnikavá šlechta podporovala na svých panstvích rozvoj výnosných řemesel, včetně sklářství. Byli _____ zkušení skláři ze Saska, kteří zakládali nové hutě v pohraničních horách, včetně Lužických a Jizerských hor.
- ◆ Tou dobou bylo zdokonaleno zdobení skla malováním a oblibu nejvyšších vrstev si získaly poháry zdobené _____. České ryté a broušené sklo se stalo světovým pojmem, a věhlas, který si vydobylo v renesanční době a zvýšilo během baroka, si udrželo až do současnosti.
- ◆ Sklo je pro Česko důležitou vývozní komoditou. Mezi největší české sklářské firmy současnosti a významné _____ výrobků ze skla patří i firmy z Libereckého kraje: Preciosa, Lasvit, Crystalex či Moser z Karlových Varů.

Co všechno se v Libereckém kraji ze skla vyrábí? Vybrali jsme největší, nejstarší nebo nejproslulejší zástupce skláren v Libereckém kraji. Vytvořte spoje mezi současnými sklářskými firmami, jejich působištěm a krátkou charakteristikou jejich produkce. Zvýrazněné pojmy mohou pomoci s jejich identifikací, přesto bude vhodné použít internet.

Firma	Kde ji najdeme	Čím se zabývá
Crystalex	Poniklá	Firma se věnuje návrhům a výrobě zakázkových světelných instalací. Mezi ně patří unikátní osvětlení luxusního hotelu na ostrově Saipan, které tvoří dva dvacetitunoví draci dlouzí 32 metrů, na nichž se blýští 2,5 milionu křišťálů. Nebo světelné vybavení nejvýše položené restaurace na světě sídlící ve 122. podlaží nejvyššího mrakodrapu světa Burdž Chalífa v Dubaji. Společnost vyrábí i trofeje pro cyklistický závod Tour de France.
Detesk	Železný Brod	Je největší sklářskou firmou v Česku. Ve svých 16 závodech dává práci více než 4000 lidí. Je známá především výrobou produktů z křišťálového skla. V Jablonném v Podještědí brousí šperkové kameny, v Kamenickém Šenově navazuje na slavnou tradici výroby lustrů – mezi zákazníky patřila Marie Terezie či luxusní hotely po celém světě. Ve městě, kde se nachází sídlo společnosti, se firma specializuje na výrobu exkluzivní bižuterie, figurek a dárků z broušeného křišťálového skla.
Lasvit	Jablonec nad Nisou	Největší český výrobce nápojového skla patří mezi přední světové výrobce. V jejich portfoliu najdeme sklenice na víno, karafy, džbány, dekantery a mnoho dalšího. Výrobky této sklárny můžete najít pod ochrannou známkou Bohemia Crystal, která je celosvětově uznávaná jako známky kvality. Díky prvotřídnímu zpracování, vysoké odolnosti a mimořádnému lesku je ceněna v restauracích, barech nebo luxusních hotelech po celém světě.
Preciosa	Harrachov	V této rodinné firmě se můžete setkat s jedinečným řemeslem foukání skleněných perlí a výroby perličkových vánočních ozdob, které má v obci tradici už od roku 1902. Jedná se o poslední firmu na světě, které se podařilo zachovat staré technologie a udržet výrobu stále živou. V roce 2020 byl způsob, jakým se perličkové ozdoby vyrábějí, zapsán na seznam nehmotného kulturního dědictví lidstva UNESCO. Perlařské řemeslo z Krkonoš se tak zařadilo mezi jedinečné dovednosti celého světa.
Rautis	Nový Bor	Z boritokremičitých trubíc, tyčí, nebo profilů zde především pro export do celého světa vznikají výrobky pro využití k dekoracím a reklamním účelům, např. foukané láhve určené převážně k plnění alkoholickými nápoji. Druhou oblastí je využití pro technické účely, ať již jde o klasické sklo laboratorní, či technické výrobky s vysoce speciálním použitím.
Sklárna a minipivovar Novosad a syn	Nový Bor	Sklo se na Novém Světe foukalo již na počátku 18. století. Je proto dnes nejstarší nepřetržitě fungující sklárnou nejen v Čechách, ale s největší pravděpodobností i na celém světě. Skleněné výrobky zdobily stoly hrabat i knížat, králů i sultánů a dokonce i císařů. Pro návštěvníky západního okraje Krkonoš je tu i minipivovar s restaurací, kde se naskytá vyhlídka do hutní haly s pecemi, a tak návštěvníci restaurace mohou zhlédnout skláře přímo při tvoření luxusních sklenic.

Zdroje: <https://preciosa.com>, <https://rautis.cz>, <https://harrachov-glass.com>, <https://crystalvalley.cz>, <https://crystalex.cz>, <https://detesk.cz>

Řešení: Crystalex Nový Bor (Bohemia Crystal), Detesk Železný Brod (laboratorní sklo), Lasvit Nový Bor (světelné instalace), Preciosa Jablonec n. N. (výroba lustrů), Rautis Poniklá (vánoční ozdoby), Sklárna Novosad Harrachov (západní okraj Krkonoš)